

## The Model of Professional Ethics Based on Teacher's Character Abilities and Emotions: The Mediating Role of Moral Identity

S. Seifi Fathabad <sup>1</sup>, M. Kamyabi Ph.D. <sup>2\*</sup>, N. Hajipour Abai Ph.D. <sup>2</sup>, H. Manzari Tavakoli Ph.D. <sup>2</sup>

1. Ph.D. Student of Educational Psychology, Department of Educational Sciences and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran
2. Dept. of Educational Sciences and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran.

### Abstract

**Background:** By using primary and secondary evaluations of school and classroom context, teachers can gain effective moral experiences and a relative understanding of their capabilities and emotions. The main goal of the current research is to evaluate the model of professional ethics based on the character abilities and emotions of the teacher, taking into account the mediating role of moral identity in the teachers of Babak city.

**Method:** The current research was applied and among descriptive-correlational researches. The statistical population of the research includes the teachers of Babak city, the sampling method was available sampling. The sample size was 384 teachers of Babak city. The data collection tool was a questionnaire and finally the data were analyzed by structural equation analysis using SPSS23 and Smart PLS software.

**Results:** The results of the hypothesis analysis showed that the value of the path coefficient was an acceptable value, and the t coefficients for most of the research hypotheses were high (above 1.96), so it was significant at the 95% confidence level. All assumptions are confirmed. According to the Sobel test, the indirect effect of the mediating variables is at the 5% level with the Sobel statistic of 3.56 and their confidence interval is significantly higher than zero. The results show that the effect of the mediator variable in the regression model is significant and effective.

**Conclusion:** Based on the results of the present research, there is a relationship between professional ethics based on character abilities and teacher needs with the mediating role of moral identity in the teachers of Babak city, and it can be concluded that the research model has a suitable fit.

**Keywords:** Professional Ethics, Character Abilities and Emotions, Moral Identity

**\*Corresponding Author:** M. Kamyabi, Dept. of Educational Sciences and Psychology, Kerman Branch, Islamic Azad University, Kerman, Iran. Email: [mitrakamyabi39@gmail.com](mailto:mitrakamyabi39@gmail.com)

**How to cite:** S. Seifi Fathabad, M. Kamyabi, N. Hajipour Abai, H. Manzari Tavakoli. The model of professional ethics based on teacher's character abilities and emotions: the mediating role of moral identity. Ethics in Science and Technology. 2024,19(2): 113-120.



Copyright © 2024 Authors. Published by Iranian Association for Ethics in Science and Technology. This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International license. (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>). Non-commercial uses of the work are permitted, provided the original work is properly cited

# مدل اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش و هیجانات معلم: نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی

سیمای سیفی فتح آباد<sup>۱</sup>، دکتر میترا کامیابی<sup>۲\*</sup>، دکتر نجمه حاجی پور عبایی<sup>۲</sup>، دکتر حمدالله منطری توکلی<sup>۲</sup>  
<sup>۱</sup> دانشجوی دکتری روان‌شناسی تربیتی، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.  
<sup>۲</sup> گروه علوم تربیتی و روانشناسی، واحد کرمان، دانشگاه آزاد اسلامی، کرمان، ایران.

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۱/۱۱/۰۴، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۰۱/۱۸)

## چکیده

**زمینه:** معلمان با استفاده از ارزیابی‌های اولیه و ثانویه از بافت مدرسه و کلاس درس، می‌توانند تجارب اخلاقی موثر و درکی نسبی از توانمندی‌ها و هیجانات خود به دست آورند. هدف اصلی پژوهش حاضر ارزیابی مدل اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش و هیجانات معلم با در نظر گرفتن نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی در معلمان شهر بابک می‌باشد.

**روش:** تحقیق حاضر کاربردی و در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی بود. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل معلمان شهر بابک می‌باشد، روش نمونه‌گیری از نوع نمونه‌گیری در دسترس بود. تعداد حجم نمونه ۳۸۴ نفر از معلمان شهر بابک بود. ابزار گردآوری داده‌ها پرسشنامه بود و در نهایت داده‌ها با روش تحلیل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار SPSS23 و Smart PLS تحلیل شدند.

**یافته‌ها:** نتایج حاصل از تجزیه و تحلیل فرضیات نشان داد مقدار ضریب مسیر مقدار قابل قبولی به دست آمده و همچنین ضرایب t برای اکثر فرضیه‌های تحقیق مقدار بالایی (بالتر از ۱/۹۶) بدست آمده اند، لذا در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنادار بودن تمام فرضیات تایید می‌شود. با توجه به آزمون سوبل اثر غیر مستقیم متغیرهای میانجی در سطح ۵ درصد با آماره سوبل ۳.۵۶ است و فاصله اطمینان آنها نیز بطور قابل توجهی بیشتر از صفر است. نتایج نشان می‌دهد اثر متغیر میانجی در مدل رگرسیونی معنادار است و تاثیرگذار است.

**نتیجه‌گیری:** بر اساس نتایج تحقیق حاضر بین اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش و هیجانات معلم با نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد و می‌توان نتیجه گرفت مدل تحقیق از برازش مناسبی برخوردار است.

**کلید واژگان:** اخلاق حرفه‌ای، توانمندی‌های منش و هیجانات، هویت اخلاقی

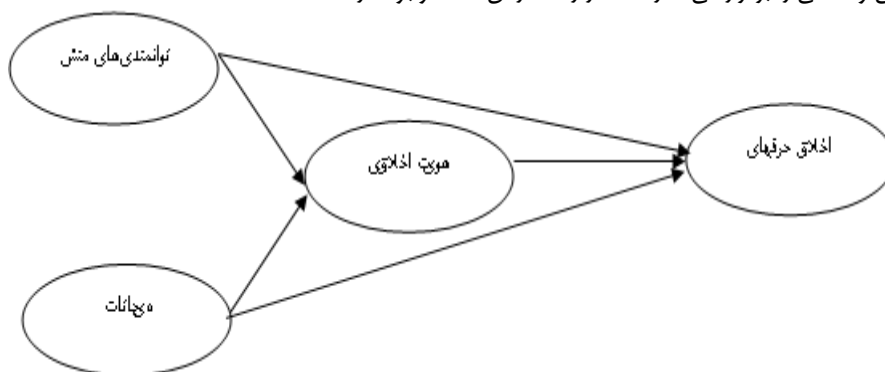
## سر آغاز

در آغاز قرن بیست و یکم میلادی، باتوجه به تحولات عمیق و شگفتی که ناشی از هفت مؤلفه قدرت، سرعت، ثروت، فرصت، ارتباطات، اطلاعات و فضای مجازی<sup>۱</sup> است. توجه به ارزش‌ها و به طور خاص ارزش‌های اخلاقی<sup>۲</sup> در کسب و کار و تعاملات انسانی و سازمانی بیش از هر زمان دیگری احساس می‌شود. اخلاق حرفه‌ای<sup>۳</sup> یکی از شاخه‌ها و ابعاد جدید علم اخلاق است که با فراهم سازی بسترهایی مناسب درصدد است به مسائل اخلاقی حرفه‌های گوناگون پاسخ مناسب و دقیق بدهد<sup>۱</sup>. منظور از اخلاق حرفه‌ای مجموعه قواعد و اصولی است که افراد باید به صورت خود جوش و بر اساس وجدان و فطرت خویش در انجام کار حرفه‌ای بدان ملزم باشند، بدون آنکه اجبار و فشار خارجی وجود داشته باشد یا در صورت تخلف به مجازات‌های قانونی دچار شوند.

در تعریفی جامع‌تر نیز گفته شده که اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروه‌ها را تعیین می‌کند<sup>۲</sup>. در واقع، اخلاق حرفه‌ای فرآیند تفکر عقلانی است که هدف آن تعیین ارزش‌های سازمان می‌باشد. حرفه‌های گوناگون بر حسب میزان حساسیت و وظیفه‌ای که در خدمت به جامعه دارند معیارهای اخلاقی<sup>۴</sup> متفاوتی دارند. آشنایی با این معیارهای اخلاقی و پایبندی به آن‌ها در تعالی اخلاقی<sup>۵</sup> و حرفه‌ای افراد شاغل در یک نهاد و به تبع آن ارتقا جایگاه اجتماعی آن نهاد یا سازمان در جامعه و تأثیرگذاری آن بر افراد کمک می‌نماید<sup>۳</sup>. یکی از مهمترین متغیرهای موفقیت سازمان، اخلاق حرفه‌ای است. رعایت اصول اخلاقی، والتزام به هنجارهای اجتماعی در سازمان‌ها یکی از مهمترین عوامل موفقیت سازمانی است.

ارزشیابی کیفیت به صورت غیر رسمی صورت می‌پذیرد. در واقع محیط مدارس امروز به معلمانی نیاز دارد که بتوانند تصمیم بگیرند، راه حل ارائه دهند، خلاقیت داشته باشند و در مقابل کار خود پاسخگو باشند، این امر از طریق توانمند سازی آنان محقق می‌شود (۸). توانمندی‌های منش<sup>۸</sup>، به عنوان صفات مثبت احساس و تفکر توصیف می‌گردند. برخی توانایی‌های منشی مثل مهربانی، امید، هوش هیجانی و خویشتن داری می‌تواند اثرات منفی استرس و فشار کار را کاهش دهد و فرصت‌های شغلی بیشتری را برای معلمان فراهم می‌کند (۹). در روانشناسی مثبت<sup>۹</sup> گفته می‌شود که شناخت توانایی‌های درونی فرد و به کارگیری ویژگی‌های مثبت افراد و خانواده‌ها می‌تواند علاوه بر درمان مشکلات روانی و اختلالات رفتاری، منجر به افزایش کیفیت زندگی و رفاه افراد و جوامع شود و باعث افزایش اثر بخشی روش‌های درمانی روانشناختی، شود یکی از اهداف اصلی روانشناسی مثبت کمک به افراد در شناخت نقاط قوت واقعی خود است نقاط قوت واقعی آن دسته از توانایی‌هایی هستند که نمایانگر "خود واقعی"<sup>۱۰</sup> هستند، با شناسایی و استفاده از آن‌ها هیجان و شادی ایجاد می‌کنند. پس از شناسایی قابلیت‌ها نقاط قوت می‌توان از آن‌ها در ابعاد مختلف مانند کار، روابط مورد استفاده، اوقات فراغت و فرزندپروری استفاده کرد (۵). با توجه به مطالب ذکر شده پژوهش حاضر به دنبال ارزیابی مدل اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش و هیجانات معلم با نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی در معلمان شهر بابک می‌باشد. مدل مفهومی تحقیق در شکل ۱ ارائه شده است که بر اساس آن فرضیات پژوهش عبارتند از:

- بین توانمندی منش با اخلاق حرفه‌ای در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد.
- بین هیجانات با اخلاق حرفه‌ای در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد.
- بین هویت اخلاقی با اخلاق حرفه‌ای در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد.
- بین توانمندی منش با هویت اخلاقی در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد.
- بین هیجانات با هویت اخلاقی در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد.



نگاره ۱: مدل مفهومی پژوهش

در این باره یکی از دغدغه‌های صاحب نظران علوم اجتماعی این بوده است. در این باره یکی از دغدغه‌های صاحب نظران علوم اجتماعی این بوده است که چگونه می‌توان شهروندانی با تعهد علمی به اصول اخلاقی داشت و در این راستا کوشش‌های نظری و تجربی متنوعی نیز انجام داده‌اند (۴). به طور خاص در روانشناسی، پژوهش‌های مربوط به رفتار اخلاقی، انسان در سنت‌های مراحل اخلاقی و سپس سنت داوری اخلاقی پی گرفته شد که تاکید هر دو به نوعی بر اهمیت نقش استدلال اخلاقی در شکل‌گیری کنش اخلاقی بود. بر اساس این دیدگاه، هر چه استدلال اخلاقی فرد دقیق‌تر باشد، بیشتر می‌توان از او انتظار سلوک اخلاقی داشت. این دیدگاه و تاکیدش بر نقش استدلال در رشد رفتار اخلاقی، از سوی برخی پژوهشگران، هدف انتقادی چون نادیده گرفتن نقش "خود" قرار گرفت (۵). در نظر نگرفتن زمینه‌های اجتماعی و عواطف موضوعات مورد انتقاد دیگران بودند. این انتقادات از آنجایی آغاز شد که بر اساس نتایج پژوهش‌های تجربی انجام گرفته، مشخص شد استدلال اخلاقی همیشه به رفتار اخلاقی منجر نمی‌شود. به همین دلیل با این استدلال که برای بروز رفتارهای اخلاقی در میان افراد، باید در کنشگران یک خود برخاسته از اخلاق به وجود آید، مفهوم جدیدی به نام "هویت اخلاقی"<sup>۶</sup> معرفی شد. از نظر این دسته از پژوهشگران چنانچه این خود اخلاقی، به وجود آید، بیشتر می‌توان انجام رفتارهای اخلاقی را در میان کنشگران انتظار داشت (۶). مفهوم "هویت اخلاقی" از مفاهیم جدید و نوظهور است که در دهه‌های اخیر به صورت مشترک مورد توجه روانشناسان و جامعه‌شناسان قرار گرفته است. هویت اخلاقی هویتی است که شامل معانی است که با اخلاقی بودن در ارتباط هستند و مشخص می‌کند که تصور هر شخص از پایداری اخلاقی‌اش به چه میزان بر رفتار اخلاقی او موثر است. بر این اساس، رعایت اخلاق حرفه‌ای در دانشگاه به عنوان یک سازمان علمی توسط افراد متصدی رشد و پرورش اخلاق جامعه هستند بسیار اهمیت دارد (۷). لذا، ارزیابی میزان اهتمام معلم به عنوان گامی مهم جهت ارتقای شایستگی‌های حرفه‌ای<sup>۷</sup> ایشان تلقی می‌شود. امروز فرهنگ معلم و معلمان، مهمترین عناصر زمینه‌ای برای ارزشیابی آموزش و پرورش هستند. هنجارهای درونی شدن علمی، افراد را به تعهد مشترک نسبت به کیفیت سوق می‌دهد و کنش‌های ارتباطی و تعاملی را برقرار می‌سازد که از رهگذر آن،

## روش

تحقیق حاضر کاربردی و در زمره پژوهش‌های توصیفی-همبستگی بود. جامعه مورد مطالعه این پژوهش معلمان شهر بابک می‌باشند. روش نمونه‌گیری در پژوهش حاضر از نوع نمونه‌گیری هدفمند می‌باشد. این روش یکی از ساده‌ترین روش‌ها است، و در آن افرادی مورد مطالعه قرار می‌گیرند که در دسترس قرار دارند. در این تحقیق جامعه آماری پژوهش از نوع نامحدود است بنابراین از فرمول کوکران مخصوص جوامع نامحدود استفاده شده است و تعداد حجم نمونه پژوهش شامل ۳۸۴ نفر از معلمان شهر بابک تشکیل می‌دهند.

در این تحقیق از پرسشنامه‌های زیر استفاده می‌شود:

- **پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای:** پرسشنامه اخلاق حرفه‌ای (۱۰) برای سنجش اخلاق حرفه‌ای طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۴ سوال و ۴ مولفه اصول اخلاقی، اصول راهبردی اخلاق، مدیریت رفتار، تعهدات اخلاقی می‌باشد. پایایی این پرسشنامه برای عامل‌های اصول اخلاقی، اصول راهبردی اخلاق، مدیریت رفتار، تعهدات اخلاقی با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۵۷، ۰/۷۸۱، ۰/۸۰۹، ۰/۷۵۸، به دست آمده است که مطلوب و قابل قبول است.

- **پرسشنامه توانمندی منش:** پرسشنامه توانمندی منش (۱۱) برای سنجش توانمندی منش طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۹ سوال و ۴ مولفه خرد، شجاعت، انسانیت، تعالی می‌باشد. پایایی این پرسشنامه برای عامل‌های خرد، شجاعت، انسانیت،

تعالی با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۷۸۲، ۰/۷۹۱، ۰/۸۰۲، به دست آمده است که مطلوب و قابل قبول است.

- **پرسشنامه هیجانات:** پرسشنامه هیجانات معلمان (۱۲) برای سنجش هیجانات معلمان طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۶ سوال و ۴ مولفه لذت، افتخار، اضطراب، عصبانیت می‌باشد. پایایی این پرسشنامه برای عامل‌های لذت، افتخار، اضطراب، و عصبانیت با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۹۱، ۰/۸۴۵، ۰/۸۲۴، ۰/۸۲۳، به دست آمده است که مطلوب و قابل قبول است.

- **پرسشنامه‌ی هویت اخلاقی:** پرسشنامه هویت اخلاقی (۱۳) برای سنجش هویت اخلاقی طراحی و تدوین شده است. این پرسشنامه دارای ۱۰ سوال و ۲ مولفه نمادی‌سازی و درونی‌سازی می‌باشد. پایایی این پرسشنامه برای عامل‌های نمادی‌سازی و درونی‌سازی با استفاده از روش ضریب آلفای کرونباخ به ترتیب ۰/۸۲۲، ۰/۷۳۵، به دست آمده است که مطلوب و قابل قبول است.

در پژوهش حاضر نیز پایایی این پرسشنامه‌ها با روش آلفای کرونباخ بررسی شد که نتایج آن در جدول ۱ ارائه شده است.

در نهایت داده‌ها با روش تحلیل معادلات ساختاری و با استفاده از نرم افزار SPSS23 و Smart PLS تحلیل شدند.

## جدول ۱: پایایی با استفاده از آزمون آلفای کرونباخ

| پرسشنامه‌ها       | تعداد آیتم‌ها | آلفای کرونباخ |
|-------------------|---------------|---------------|
| اخلاق حرفه‌ای (A) | ۱۴            | ۰/۸۴۷         |
| توانمندی منش (B)  | ۱۹            | ۰/۹۰۴         |
| هیجانات (C)       | ۱۶            | ۰/۸۹۸         |
| هویت اخلاقی (D)   | ۱۰            | ۰/۹۱۸         |

## یافته‌ها

در پژوهش حاضر، به منظور بررسی اثر گذاری و اثرپذیری بین شاخص‌های متغیرهای پژوهش، از ضریب همبستگی پیرسون استفاده شد. (جدول ۲).

## جدول ۲: همبستگی بین متغیرها

| همبستگی بین شاخص‌ها | اخلاق حرفه‌ای (A) | توانمندی منش (B) | هیجانات (C) | هویت اخلاقی (D) |
|---------------------|-------------------|------------------|-------------|-----------------|
| اخلاق حرفه‌ای (A)   | ۱                 | ۰/۸۳۹            | ۰/۵۴۹       | ۰/۴۶۵           |
| توانمندی منش (B)    | ۰/۸۳۹             | ۱                | ۰/۵۵۵       | ۰/۶۲۰           |
| هیجانات (C)         | ۰/۵۴۹             | ۰/۵۵۵            | ۱           | ۰/۷۲۱           |
| همبستگی پیرسون      | Sig               | ۰/۰۰۰            | ۰/۰۰۰       | ۰/۰۰۰           |
| همبستگی پیرسون      | ۰/۰۰۰             | ۰/۰۰۰            | ۰/۰۰۰       | ۰/۰۰۰           |
| همبستگی پیرسون      | ۰/۰۰۰             | ۰/۰۰۰            | ۰/۰۰۰       | ۰/۰۰۰           |

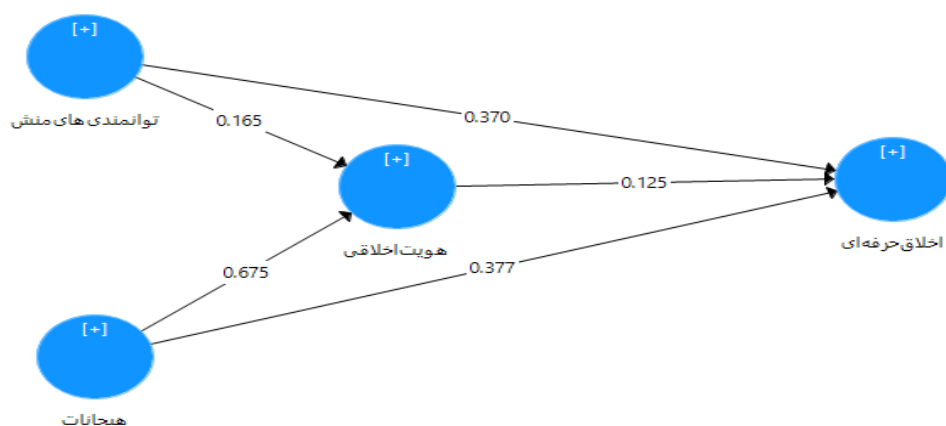
|       |       |       |       |                     |                 |
|-------|-------|-------|-------|---------------------|-----------------|
| ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | Sig                 |                 |
| ۱     | ۰/۷۲۱ | ۰/۶۲۰ | ۰/۴۶۵ | ضریب همبستگی پیرسون | هویت اخلاقی (D) |
| ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | ۰/۰۰۰ | Sig                 |                 |

همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۵۵۵ شده است. بین پرسشنامه "توانمندی منش (B)" و "هویت اخلاقی (D)" رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۶۲۰ شده است. بین پرسشنامه "هیجانات (C)" و "هویت اخلاقی (D)" رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۷۲۱ شده است.

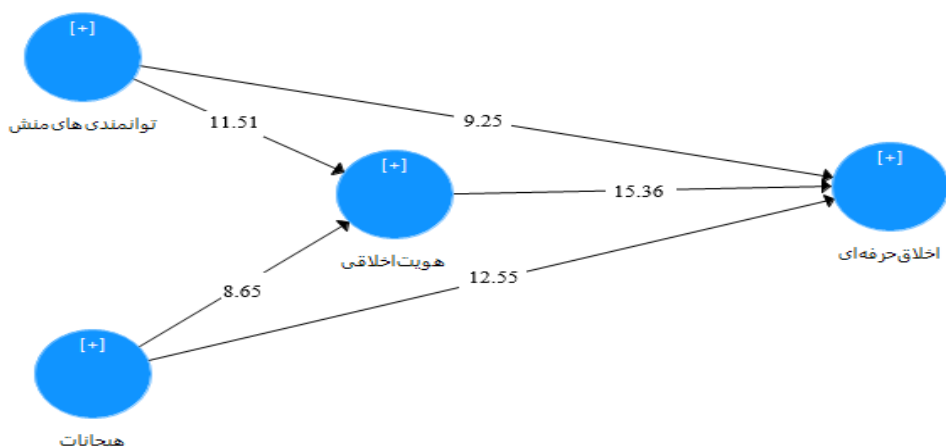
### آزمون فرضیات تحقیق

در این قسمت به بررسی آزمون فرضیات تحقیق با استفاده از نرم افزار Smart PLS پرداخته می‌شود. در اشکال ۲ و ۳ ضرایب معناداری و نتایج روابط مستقیم نشان داده شده است.

در جدول بالا همبستگی بین متغیرهای پژوهش مشاهده می‌شود، از آنجایی که علامت ضریب همبستگی، شیب خط رگرسیون است، بین متغیر "اخلاق حرفه‌ای (A)" و "توانمندی منش (B)" به عنوان شاخص‌های پژوهش رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۸۳۹ شده است. از طرفی، بین "اخلاق حرفه‌ای (A)" و "هیجانات (C)" رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۵۴۹ شده است. از طرفی، بین "اخلاق حرفه‌ای (A)" و "هویت اخلاقی (D)" رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب همبستگی پیرسون بین آن‌ها برابر با ۰/۴۶۵ شده است. از طرفی، بین "توانمندی منش (B)" و "هیجانات (C)" رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد (مقدار Sig کمتر از ۰/۵ است)، زیرا ضریب



نگاره ۲: مقادیر ضریب مسیر



نگاره ۳: مقادیر T

توانمندی‌های منش و هیجانات معلم با نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد، مورد تایید است.

### بحث

بر اساس نتایج پژوهش حاضر فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر این که بین اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش و هیجانات معلم با نقش واسطه‌ای هویت اخلاقی در معلمان شهرستان شهر بابک رابطه وجود دارد، مورد تایید است. همچنین فرضیات فرعی تحقیق تایید شدند و می‌توان نتیجه گرفت بین معیارهای پژوهش رابطه مثبت و معنی‌داری وجود دارد. این نتایج با نتایج برخی تحقیقات که در جدول ۳ ارائه شده اند همسو است.

با توجه به شکل شماره ۲ و ۳ چون میزان ضریب معنی‌داری کمتر از ۰/۰۵ به دست آمده و مقدار ضریب مسیر نیز مقدار قابل قبولی به دست آمده و همچنین ضرایب  $t$  برای اکثر فرضیه‌های تحقیق مقدار بالایی (بالتر از ۱/۹۶) بدست آمده اند، لذا در سطح اطمینان ۹۵ درصد معنا دار بودن تمام آن‌ها تایید می‌شود.

### آزمون سوبل (تاثیر متغیر میانجی)

با توجه به آزمون سوبل اثر غیر مستقیم متغیرهای میانجی در سطح ۵ درصد با آماره سوبل ۳.۵۶ و ۳.۸۹ است و فاصله اطمینان آن‌ها نیز به طور قابل توجهی بیشتر از صفر است. این نتایج نشان می‌دهد اثر متغیر میانجی متغیرها در مدل رگرسیونی معنادار است و اثر دارند. در نتیجه فرضیه اصلی پژوهش مبنی بر این که بین اخلاق حرفه‌ای بر مبنای

### جدول ۳: پژوهش‌های همسو با نتایج تحقیق

| منابع | عنوان                                                                                                                         | نتایج                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| (۱۴)  | پیشبینی تدریس تحول آفرین معلم از طریق جهت گیری انگیزشی ادراک شده، هویت اخلاقی و وظیفه شناسی در معلمان پایه ابتدایی شهر ارومیه | نتایج به دست آمده نشان داد که بین تدریس تحول آفرین با جهت گیری انگیزشی ادراک شده و وظیفه شناسی رابطه وجود دارد ولی بین تدریس تحول آفرین و هویت اخلاقی رابطه‌ی معنی - داری مشاهده نشد. همچنین، بین جهت گیری انگیزشی ادراک شده با هویت اخلاقی و وظیفه شناسی <sup>۱</sup> رابطه‌ی معنی داری مشاهده شد. در نهایت، تحلیل رگرسیون نشان داد که از بین سه متغیر جهت گیری انگیزشی ادراک شده، وظیفه شناسی و هویت اخلاقی تنها عامل وظیفه شناسی توانست تدریس تحول آفرین را به صورت معنی داری پیش بینی کند.        |
| (۱۵)  | اخلاق حرفه‌ای معلم و ضرورت آن در آموزش و پرورش ابتدایی،                                                                       | اخلاق حرفه‌ای به عنوان دانش شناخت تعهدات اخلاقی <sup>۱۲</sup> در قبال محیط و تشخیص و حل مسائل اخلاقی در حوزه سازمانی می‌تواند به خوبی در نقش الگویی معلم متجلی شود چرا که دانش آموز ابتدایی بیش از سایرین به الگو برداری و تقلید از رفتارهای معلم می‌پردازد و معلم را ملاک درست و نادرست تلقی می‌کند                                                                                                                                                                                                  |
| (۱۶)  | تبیین رابطه فضایل و توانمندی‌های منش با اعتیادپذیری                                                                           | نتایج نشان داد سطوح افسردگی در رابطه بین فضایل و توانمندی‌های منش و اعتیادپذیری دانشجویان نقش تعدیل کننده دارد. فضائل و توانمندی‌های منش با اعتیادپذیری دانشجویان رابطه مثبت دارد. شادکامی با اعتیادپذیری دانشجویان رابطه مثبت دارد.                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| (۱۷)  | نقش میانجی خلاقیت هیجانی در رابطه هیجانات اساتید بر مدیریت کلاس در دانشگاه فرهنگیان                                           | نتایج نشان داد رابطه مدیریت کلاس و هیجان‌های اساتید منفی و معنادار است و خلاقیت هیجانی به عنوان متغیر میانجی، رابطه هیجان‌های اساتید با مدیریت کلاس را بهبود می‌بخشد. درمجموع نتایج نشان داد داده‌های پژوهش برازش مطلوب و قابل قبولی دارد و از مدل پژوهش حمایت می‌کند.                                                                                                                                                                                                                                |
| (۱۸)  | بررسی مولفه‌های اخلاق حرفه‌ای معلم و تاثیر آن بر انگیزه دانش آموزان در یادگیری                                                | نظر به این که اخلاق حرفه‌ای معلم نقش بسیار مهمی در تضمین سلامت فرایند یاددهی- یادگیری در آموزش دارد و موجب افزایش تعهد پاسخ گویی <sup>۱۳</sup> معلمان نسبت به نیازهای دانش آموزان می‌شود؛ لذا معلم باید تدریس خود را در قالب مجموعه‌ای از اصول اخلاقی تنظیم کند و موانع پیش رو را بشناسد. برخورداری معلم از اصول اخلاقی سبب می‌شود که این ویژگی‌ها خود به خود به دیگر افراد داخل مدرسه نیز انتقال یابد و آن‌ها هم وی را الگوی خویش سازند و برای رشد و تعالی خویش، در درون خود و محیط کار تلاش نمایند. |
| (۱۹)  | بررسی رابطه ذهن آگاهی <sup>۱۴</sup> و توانمندی منش با شادکامی دانشجویان                                                       | یافته‌ها نشان داد بین شادکامی با ذهن آگاهی و توانمندی منش رابطه مثبت و معناداری وجود دارد و افراد دارای ذهن آگاهی و توانمندی منش از میزان شادکامی بالاتری برخوردارند.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
| (۲۰)  | اخلاق حرفه‌ای در تدریس از دیدگاه اساتید و دانشجویان تحصیلات تکمیلی دانشگاه علوم پزشکی                                         | از دیدگاه دانشجویان، وضعیت اخلاق تدریس هنوز با استاندارد فاصله زیادی دارد و برای ارتقای آن نیازمند برنامه‌ریزی آموزشی بیشتری است.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| (۲۱)  | معنا و منحصر به فرد بودن اخلاق و رفتارهای اخلاقی معلم در حرفه معلمی                                                           | نتایج تحقیق نشان داد که شرکت کنندگان به وظایف معلمان، احترام و اهمیت حرفه معلمی، تدریس مؤثر، ایجاد روابط سالم با اعضای مدرسه و بهره مندی دانش آموزان و جامعه از اخلاق حرفه‌ای معلمان پی برده اند. تقریباً همه شرکت کنندگان اظهار داشتند که حرفه معلمی به دلایل مختلف باید کدهای اخلاقی منحصر به فردی داشته باشد. رفتار معلم اخلاقی در محدوده                                                                                                                                                          |

|                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |      |                                                                                                            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| حقوق و عدالت، علاقه و اهمیت به مردم و حرفه، نه ضرر و منفعت، و در محدوده فضای عمومی و خصوصی پدید آمده است.                                                                                                                                                                                                                                                                                            |      |                                                                                                            |
| یافته‌ها نشان داد که اخلاق محیطی به طور قابل توجهی بر نگرش‌ها، کنترل رفتاری درک شده و هنجارهای ذهنی تأثیر می‌گذارد. علاوه بر این، نیت رفتاری حامی محیطی (PEIs) مستقیماً تحت تأثیر نگرش و کنترل رفتاری درک شده قرار گرفتند، در حالی که هوش هیجانی رابطه بین PEI و PEB را واسطه می‌کند.                                                                                                                | (۲۲) | تأثیر عواطف و اخلاق بر رفتار محیط زیستی کارکنان دانشگاه: مدلی مبتنی بر نظریه رفتار برنامه ریزی شده         |
| اگرچه اکثر پاسخ دهندگان اعلام کردند که در مورد فداکاری‌های شخصی در انجام وظایف حرفه‌ای موافق هستند، اما در هنگام کار در یک بیماری همه گیر برای سطح بالایی از خطر شخصی آماده نبودند. حجم کاری بیش از حد، ماهیت طاقت فرسا و ریسک شخصی برای آمادگی برای اضافه کاری، به ویژه بدون دستمزد، مناسب نیست. تحقیقات نشان می‌دهد که احترام به حقوق و منافع همه طرف‌های درگیر در یک بیماری همه گیر چقدر مهم است. | (۲۳) | چالش‌های اخلاقی <sup>۱۵</sup> ، اخلاقی شخصی و حرفه‌ای که پزشکان در طول همه‌گیری COVID-19 با آن روبرو هستند |

احساس و رفتار هستند که شناسایی آن‌ها به زندگی خوب کمک می‌کند و هیجانات معلم رابطه وجود دارد و در این بین هویت اخلاقی در معلمان که به اهمیت اخلاقی بودن برای هویت شخص تأکید دارد نقش واسطه‌ای ایفا می‌کند.

### ملاحظه‌های اخلاقی

موضوعات اخلاقی همچون؛ سرقت ادبی، رضایت آگاهانه؛ انتشار چندگانه و ... در پژوهش حاضر موردتوجه قرار گرفته‌اند.

### واژه نامه

|                               |                 |
|-------------------------------|-----------------|
| 1. Cyberspace                 | فضای مجازی      |
| 2. Ethical values             | ارزش‌های اخلاقی |
| 3. Professional ethics        | اخلاق حرفه‌ای   |
| 4. Ethical factors            | معیارهای اخلاقی |
| 5. Moral excellence           | تعالی اخلاقی    |
| 6. Ethical identity           | هویت اخلاقی     |
| 7. Professional competency    | شایستگی حرفه‌ای |
| 8. Trait empowerment          | توانمندی منش    |
| 9. Positive psychology        | روانشناسی مثبت  |
| 10. Real self                 | خود واقعی       |
| 11. Conscientiousness         | وظیفه‌شناسی     |
| 12. Ethical commitment        | تعهدات اخلاقی   |
| 13. Accountability obligation | تعهد پاسخگویی   |
| 14. Mindfulness               | ذهن آگاهی       |
| 15. Ethical challenges        | چالش‌های اخلاقی |

بر اساس این نتایج پیشنهادات زیر ارائه می‌شود:  
- استفاده از الگوها و راهبردهای جدید آموزش و یادگیری توصیه می‌شود.

- یافته‌های این پژوهش، دارای مضامین نظری و کاربردی متعددی است. به لحاظ نظری، این پژوهش زمینه‌ی گسترش دانش موجود پیرامون مدل‌هایی را از نقطه نظر توجه به نقش اخلاق حرفه‌ای، توانمندی‌های منش و هیجانات معلم، هویت اخلاقی در نقش اثرگذاری این متغیرها، فراهم می‌آورد.

- در عمل نیز، یافته‌های این پژوهش می‌تواند دستاوردهای مهمی برای دست اندرکاران تعلیم و تربیت، اعم از خانواده‌ها و نهادهای آموزشی داشته باشد.

- علاوه بر این می‌توان این پژوهش را در قالب یک طرح تجربی اجرا نمود بدین صورت که با ارتقای اخلاق حرفه‌ای تأثیر علی این متغیر با سه متغیر هویت اخلاقی، توانمندی‌های منش و هیجانات بررسی کرد تا استنباط‌های علی با قوت بیشتری تأیید شوند.

### نتیجه گیری

اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از اصول و استانداردهای سلوک بشری است که رفتار افراد و گروه‌ها را تعیین می‌کند، در حقیقت اخلاق حرفه‌ای یک فرایند تفکر عقلانی است که هدف آن محقق کردن این امر است که در سازمان چه ارزش‌های را چه موقع باید حفظ و اشاعه نمود. اخلاق حرفه‌ای مجموعه‌ای از کنش‌ها و واکنش‌های اخلاقی پذیرفته شده است که از سوی سازمان‌ها و مجامع حرفه‌ای مقرر می‌شود تا مطلوب‌ترین روابط اجتماعی ممکن را برای اعضای خود در اجرای وظایف حرفه‌ای فراهم آورد. بر اساس نتایج تحقیق حاضر بین اخلاق حرفه‌ای بر مبنای توانمندی‌های منش به معنای صفات مثبتی در افکار،

### References

1. Aquino K, Freeman D, Reed A, Lim VKG, Felps W. Testing a social cognitive model of moral behavior: The interactive influence of situations and moral identity centrality. *Journal of Personality and Social Psychology*, 2019; 97: 123-141. DOI: [10.1037/a0015406](https://doi.org/10.1037/a0015406)
2. Boegershausen J, Aquino K, Reed A. Moral identity. *Current Opinion in Psychology*, 2020; 6: 162-166. DOI: [10.1016/j.copsyc.2015.07.017](https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2015.07.017)
3. Gholami MA, Heidari MH, Bakhtyar Nasrabadi HA. Teacher professional ethics from the perspective of martin buber's ethical philosophy. *Ethics in Science and*

- Technology, 2022; 17 (2): 1-9. DOR: <http://dorl.net/dor/20.1001.1.22517634.1401.17.2.1.3>
4. Matsuba MK, Walker LJ. Extraordinary moral commitment: Young adults working for social organizations. *Journal of Personality*, 2020; 72: 413-436. DOI: [10.1111/j.0022-3506.2004.00267.x](https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00267.x)
5. Walker LJ, Frimer JA. The song remains the same': Rebuttal to Sherblom' envisioning of the legacy of the care challenge. *Journal of Moral Education*, 2020; 38: 53-68. DOI: [10.1080/03057240802601599](https://doi.org/10.1080/03057240802601599)
6. Heidari T, Ghotb I. Predicting the level of professional ethics in counselors and psychologists based on personality traits and spiritual intelligence. *Ethics in Science and Technology*, 2023; 17 (4): 105-113. DOR: <http://dorl.net/dor/20.1001.1.22517634.1401.17.4.14.0>
7. Sharifi F, Amiri SH, Ghasemi V. Predicting adolescents' moral identity from family. *Function Journal of Psychology Achievements*, 2022; 25(1): 45-58.
8. Gazley JL, Remich R, Naffziger-Hirsch ME, Keller J, Campbell PB, McGee R. Beyond preparation: identity, cultural capital, and readiness for graduate school in the biomedical sciences. *J Res Sci Teach*, 2021; 51(8): 1021-1048. DOI: [10.1002/tea.21164](https://doi.org/10.1002/tea.21164)
9. khosrojerdi Z. Relation of character strengths and adolescence attachment to parent and peer with conflict to father and mother. *Journal of Family Research*, 2019; 15(3): 347-360.
10. Hajimohammadi M, Pourshafei H, Zirak M, Momeni H. Construction and validation of a professional ethics questionnaire for primary school principals. *Ethics in Science and Technology*, 2022; 17 (1): 172-182. DOR: <http://dorl.net/dor/20.1001.1.22517634.1401.17.1.22.2>
11. Khodayarifard M, Hejazi E, Hassaniraad M, McGrath R. Construction and validation of Iranian character strengths inventory. *Quarterly of Educational Measurement*, 2020; 10(40): 55-85. doi: <https://doi.org/10.22054/jem.2020.52575.2052>
12. Ghasemi A, kadiwar P, Keramati H, Arabzadeh M. The investigation of validity and reliability of four factors teacher emotions questionnaire. *The Journal of New Thoughts on Education*, 2019; 15(2): 7-30. DOI: <https://doi.org/10.22051/jontoe.2019.21820.2319>
13. Masoudi M, Abbaspour M. An overview of professional ethics and its importance in today's societies). 1<sup>st</sup> International Conference on New Challenges and Solutions in Industrial Engineering and Management and Accounting, Sari. 2020. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1045859/>
14. Solhpasand F, Vahdat R. Prediction of teacher's transformative teaching through perceived motivational orientation, moral identity and conscientiousness in elementary school teachers of Urmia city. 4<sup>th</sup> National Conference of Professional Researches in Psychology and Counseling from the Teacher's Point of view, Minab. 2022. (In Persian).
15. Shabani MM. Teacher's professional ethics and its necessity in primary education. 10<sup>th</sup> National Conference on Sustainable Development in Educational Sciences and Psychology, Social and Cultural Studies, Tehran. 2022. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1556834/>
16. Arab Z, Pourshafei H. Professional ethics and its applications in organization and organizational management. 1<sup>st</sup> International Conference and 2<sup>nd</sup> National Conference on Management, Ethics and Business, Shiraz. 2020. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1118029/>
17. Baghri Mousavi MS, Kadiwar P, Habibzadeh A. The mediating role of emotional creativity in Relationship between classroom management and teacher emotions of Farhangian University professors. *Journal of Innovation and Creativity in Human Science*, 2022; 12(1): 1-28. (In Persian).
18. Moshtaghi M, Pahlevani S, Heidari E. Investigating the components of teacher's professional ethics and its effect on students' motivation in learning. 6<sup>th</sup> National Conference of Humanities and Psychological Studies, Tehran. 2021. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1473864/>
19. Usefi Afrashteh M, Rahmati F. Investigating the relationship between mindfulness and character empowerment with students' happiness. 7<sup>th</sup> National Conference on Positive Psychology News, Bandar Abbas. 2021. (In Persian). <https://civilica.com/doc/1317689/>
20. Sadeghimahalli F, Valipour Khajehghyasi R, Akbari Farmad S. Professional Ethics in Teaching from the Perspectives of Professors and Graduate Students of Mazandaran University of Medical Sciences: A Comparative Study. *Strides Dev Med Educ*. 2021; 18(1): e1035. doi: <https://doi.org/10.22062/sdme.2021.195301.1035>
21. Şahin F, Yüksel İ. Meaning and uniqueness of ethics and ethical teacher behaviors in the teaching profession. 2021. <https://www.researchgate.net/publication/356635565>
22. Aziz F, Md Rami AA, Zaremohzzabieh Z, Ahrari S. Effects of emotions and ethics on pro-environmental behavior of university employees: a model based on the theory of planned behavior. *Sustainability*, 2021; 13: 7062. <https://doi.org/10.3390/su13137062>
23. Goniewicz K, Goniewicz M, Włoszczak-Szubzda A, Lasota D, Burkle FM, Borowska-Stefańska M, Wiśniewski S, Khorram-Manesh A. The moral, ethical, personal, and professional challenges faced by physicians during the COVID-19 Pandemic. *Int. J. Environ. Res. Public Health*, 2022; 19: 5641. <https://doi.org/10.3390/ijerph19095641>

